

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Intergovernmental
Oceanographic
Commission

International Tsunami
Information Centre

Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC)
United Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization (UNESCO)
1, rue Miollis
75 735 Paris Cedex 15
France
Tel: +33 1 45 68 39 83
Fax: +33 1 45 68 58 12
Web: <http://ioc.unesco.org>

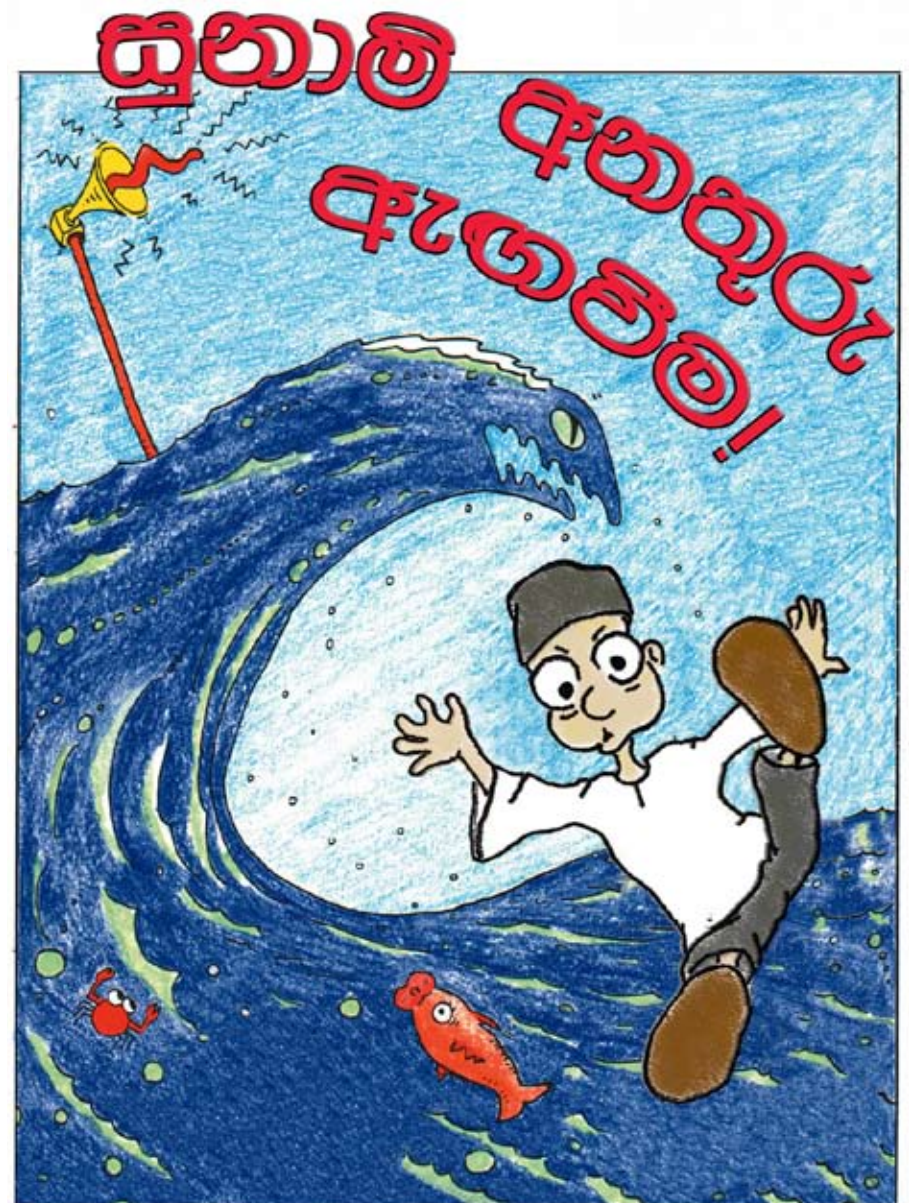

International Strategy
ISDR
for Disaster Reduction

United Nations International Strategy for Disaster Reduction
for Asia & the Pacific (UN/ISDR Asia & Pacific)
c/o UNESCAP - United Nations Conference Centre Building
Rajdamnern Nok Avenue, Bangkok 10200
Thailand
Tel: +66 (0)2 288 2766
Fax: +66 (0)2 288 1050
E-mail: isdr-bkk@un.org
Web: <http://www.unisdr.org/asiapacific/>

Department of Meteorology
383, Baudhaloka Mawatha
Colombo 7
Sri Lanka
Tel: +94 112 694104
Fax: +94 112 698311
E-mail: meteo@slt.lk
Web: <http://www.meteo.slt.lk>

International Strategy
ISDR
for Disaster Reduction

ග්‍රන්ථ ගොනුව:

එක්සත් ජාතීන්ගේ අධ්‍යාපන, විද්‍යාත්මක සහ සංස්කෘතික සංවිධානයේ අන්තර් රාජ්‍ය සාගර කොමිසම, සුනාමි අනතුරු ඇඟවීම!
අන්තර් රාජ්‍ය සාගර කොමිසම තොරතුරු ලේඛන අංක 1223, 2006

පුරවිකාව

එක්සත් ජාතීන්ගේ අධ්‍යාපනික, විද්‍යාත්මක සහ සංස්කෘතික සංවිධානයේ අන්තර් රාජ්‍ය සාගර කොමිසමෙහි ශාන්තිකර සාගර සුනාමි අනතුරු ඇඟවීම් පද්ධතිය හා අනුබද්ධ අන්තර් ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව එහි දහතුන්වන සැසි වාර්ශයේදී (මෙක්සිකෝව, සැප්තැම්බර් 1991) ප්‍රමුඛ සඳහා සුනාමි හා සම්බන්ධව ග්‍රන්ථයක් නිර්මාණය කිරීමට තීරණය කරන ලදී.

එම තීරණය මත ආචාර්ය ජෝජ් පරාස්-කර්ශානිස්, පැරිටිසියා විල්සන්, ටිව්ඩි සිල්කොක්ස්, ආචාර්ය ලෝරා කොන්ග්, බ්‍රයන් යනාදි සහ වැඩි කඩ්ටොකු යන මහත්ම මහත්මන් විසින් මෙම ග්‍රන්ථය රචනා කරන ලද අතර රූප සටහන් නිර්මාණය ජෝ හන්ට් සහ අරන්ස්ට් බර්නට් විසින් සිදුකර ඇත.

'The Great Waves' ග්‍රන්ථය, ඉන්දියානු සාගර කළාපයේ එක් එක් රට සඳහා වෙන් වෙන්ව ඉදිරිපත් කිරීමට හැකි වීම පිළිබඳව අන්තර් ජාතික සුනාමි තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය හුදෙක් සතුවුවේ මෙම මුද්‍රණය සඳහා ඉන්දුනීසියාවේ සුමාත්‍රාවට බටහිරින් ඇතිවන භූ කම්පනයක් පාදක වන අතර සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය සහ අනෙකුත් ආයතන ප්‍රබල සුනාමි තත්ත්වයන්හිදී ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය විස්තර කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත.

මෙම පොත් පිටුව ඔබ වෙත ගෙන එම සඳහා අනුග්‍රහය ආපදා අවමකරණය කිරීමේ ක්‍රමෝපාය සඳහාම එක්සත් ජාතීන්ගේ අන්තර් නියෝජිත ලෙකම් කාර්යාලය විසින් සැපයුණු අතර ඉන්දියානු සාගර කළාපය සඳහාම මුද්‍රණය වීමර්ෂනය කිරීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දෙන ලද සහාය අන්තර් ජාතික සුනාමි තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය කෘතචේදිව සිහිපත් කරයි.

සුනාමි සම්බන්ධව සහ එවන් අවස්ථාවන්හිදී ක්‍රියාකලයුතු ආකාරය ගැන වැඩි විස්තර දැනගැනීමට අවශ්‍ය නම් 'The Great Waves' ග්‍රන්ථය පරිශීලනය කල හැක.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය දවසේ පැය විසිහතර මුළුල්ලේම සුනාමි තර්ජනයෙන් ජනතාව ආරක්ෂා කිරීමට සුදානම්ව සිටී.

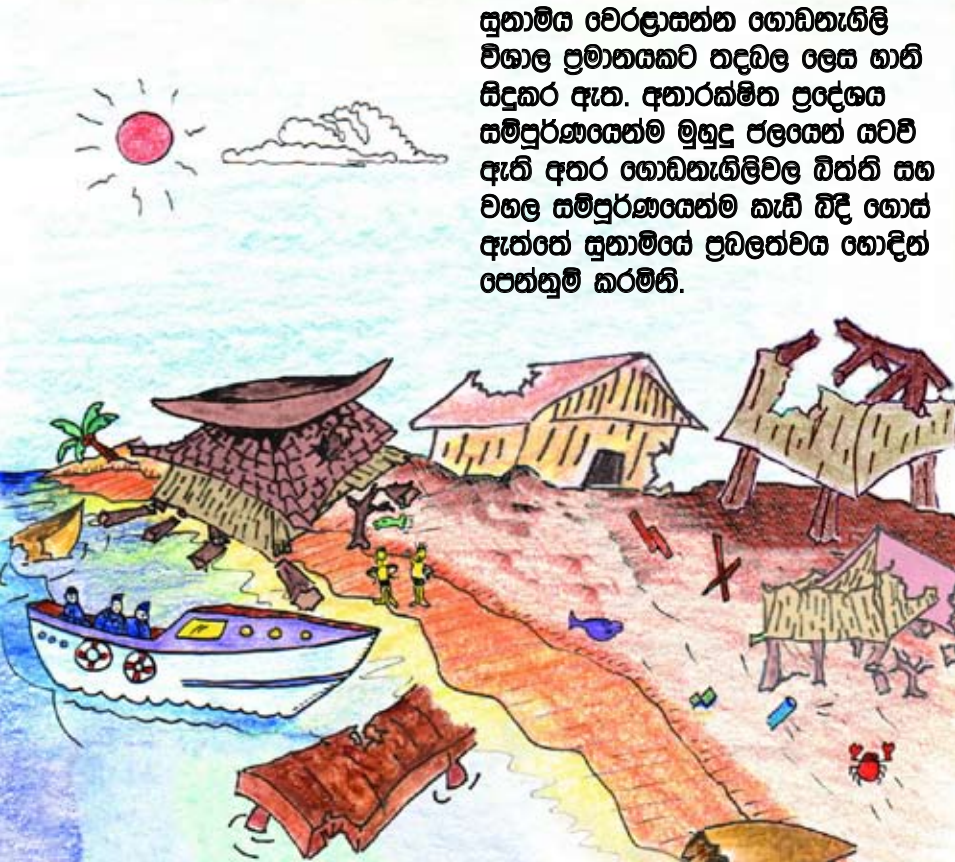

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

International Tsunami
Information Centre
737 Bishop St., Suite #2200
Honolulu, Hawaii 96813, U.S.A.
Tel: <1> 808-532-6422
Fax: <1> 808-532-5576
E-mail: itic.tsunami@unesco.org
<http://www.tsunamiwave.info>

සුනාමි රළ ක්‍රම ක්‍රමයෙන් කුඩා වූ අතර එය අනතුරු රහිත තත්වයට පැමිණි විට සුනාමි අනතුරු ඇඟවීම ජාතික අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය විසින් ඉවත් කරන ලදී. එහෙත් සාමාන්‍ය ජනතාවට ආපසු වාසස්ථාන කරා ගමන් කිරීමට සුදුසු බවට නිවේදනය වනතුරු, සියලුම ආරක්ෂිත ස්ථානවලට වී සිටියෝ.

තත්වය මෙසේ වුවද එකදු ජීවිත හානියක්වත් වාර්තාවී නොමැතිවීම සතුටට කරුණකි. වෙරළාසන්න ප්‍රදේශයේ ජනතාව සුනාමි අවස්ථාවකදී ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරය හොඳින් දැනගැනීමට ජීවිත හානි වාර්තා නොවීමට ප්‍රධාන හේතුවයි. අනතුරු ඇඟවීම දැන ගත් විගත ඔවුන් අනතුරුදායක ප්‍රදේශයෙන් ඉවත්ව කලින් තම කර තිබුණු ආරක්ෂිත ස්ථානවලට රොක් විය. දැන් ජනතාව හානිවූ ගොඩනැගිලි අළුත්වැඩියා කර ගනිමින් සිටි එදිනෙදා ජීවිතය යථා තත්ත්වයට පමුණුවා ගැනීමට යත්ත දරමින් සිටී.

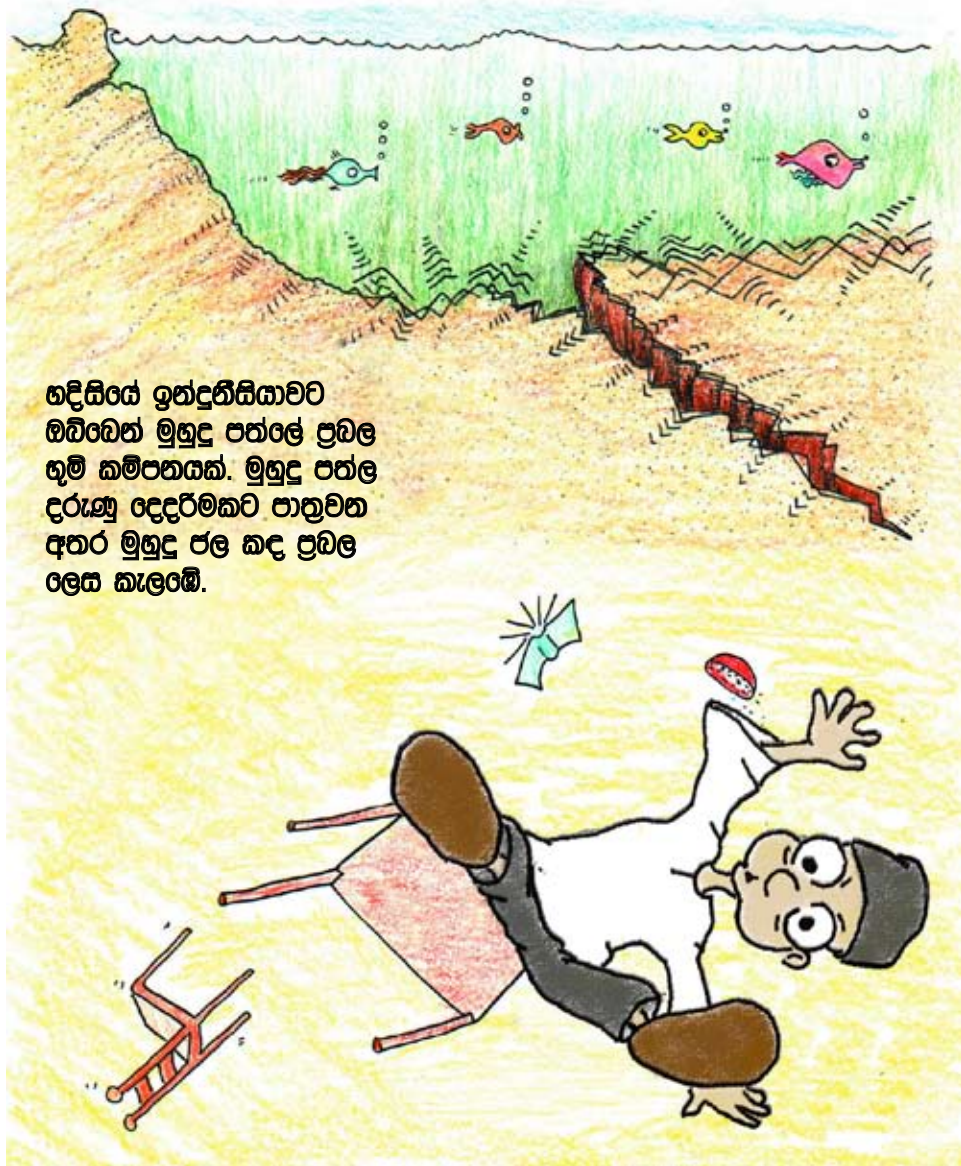
නිසල, නිල්වත් ඉන්දියානු සාගරයට තවත් සුන්දර උදෑසනකි. උණුසුම් හිරු කිරණින් තැබෙමින් ශ්‍රී ලංකාව අවට මුහුදු තීරය පුරා සිවර බෝවී ව්‍යාල සංඛ්‍යාවක්.

ගාල්ල ප්‍රදේශයේ දෙමව්පියන් තම ජීවනෝපායන් සඳහා පිටත්වීමට පෙර උදෑසන ආහාර ගැනීමට සූදානම්.

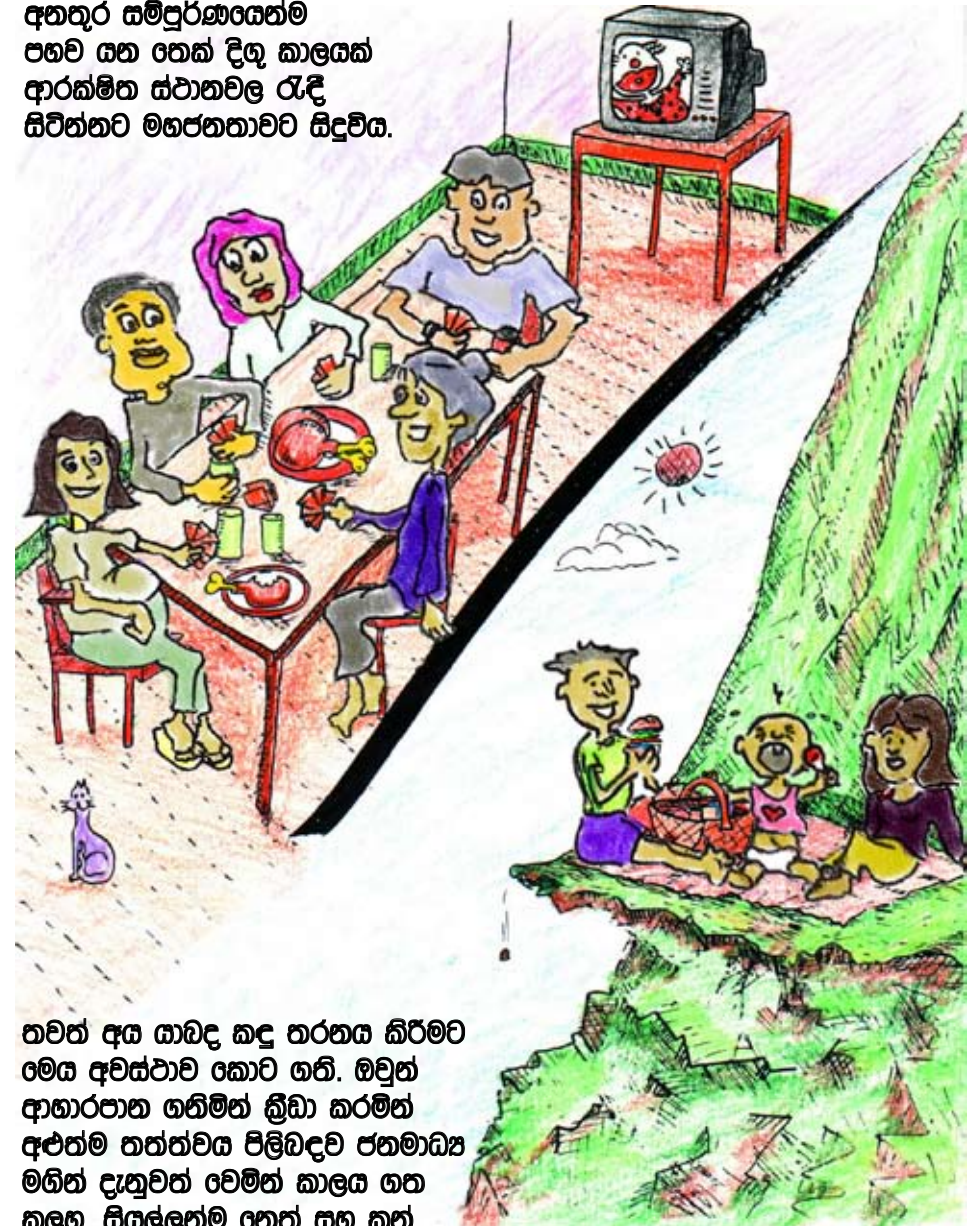
දරු දැරියන් පාසැල කරා ගාමට සූදානම්.

හදිසියේ ඉන්ද්‍රිග්‍රිහාවට
ඔබ්බෙන් මුහුදු පත්ලේ ප්‍රබල
භූමි කම්පනයක්. මුහුදු පත්ලේ
දුරුණු දෙදර්මකට පාත්‍රවන
අතර මුහුදු පල කඳු ප්‍රබල
ලෙහ කැලඹේ.

ඉන්ද්‍රිග්‍රිහාවේ නිවාස වල බිත්ති සහ බිම පිපිරීමට පටන් ගනියි. විදුරු පත්ලේ
දෙදර්මක් කඩා හැරේ. ප්‍රධාන මේස පෙරලී යයි. පිගත් කෝපප බිම වැටී බිඳී යයි.

අනතුර සම්පූර්ණයෙන්ම
පහව යන තෙක් දිගු කාලයක්
ආරක්ෂිත ස්ථානවල රැඳී
සිටින්නට මහජනතාවට සිදුවිය.

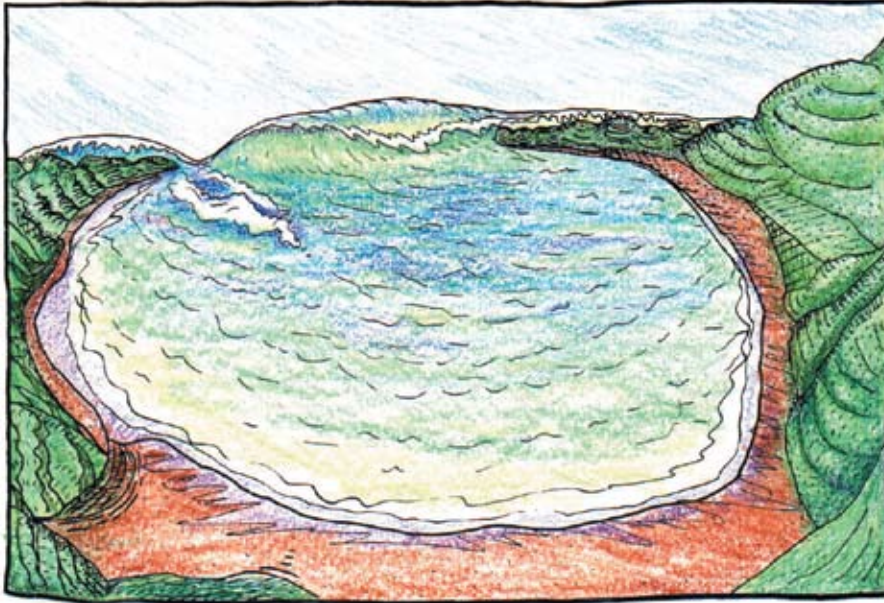

තවත් අය ශාඛද කඳු තරනය කිරීමට
මෙය අවස්ථාව කොට ගනී. ඔවුන්
ආහාරපාන ගනිමින් ක්‍රීඩා කරමින්
අළුත්ම තත්ත්වය පිළිබඳව පතමාධ්‍ය
මගින් දැනුවත් වෙමින් කාලය ගත
කළහ. සියලුම තෙත් සහ කන්
ගොමා සිටියේ අදාළ රාජ්‍ය ආයතනය මගින් අනතුර සම්පූර්ණයෙන්ම
පහව ගොස් ඇති බැවින් නිවේදනය කරන තුරුය.

අනාවැකි පල කළ ආකාරයට මුල් සුනාමි රළු ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළට ශේක්ද වුණු අතර සමහර වෙරළ ප්‍රදේශවල ඇති හිරිහල් තට්ටු එම ප්‍රදේශ වල රළු වේගය අඩු කර ඇත.

ගස් කොළන් සහ කඩොලාන බහුල ප්‍රදේශවල රළු වේගය තවදුරටත් අඩු වූ අතර එවන් ප්‍රදේශවලද රළු සමහර අවස්ථාවන්හිදී ඉතා උස් එමෙන්ම අතතුරුදායක වූ අවස්ථාද විය.

මුහුදු රට තුලට තෙරා ඇති මුහුදු බොකු ප්‍රදේශ වලදී රළෙහි උස ඉතා වැඩි විය. මෙම සුනාමිය ප්‍රධාන වශයෙන් රළු ප්‍රවාහ හයකින් සමන්විත වූ අතර මුල් රළු ප්‍රවාහයේ සිට පැය හයක කාලයක් තුළ රළු මගින් වෙරළ ප්‍රදේශයට බලපෑම් එල්ල විය.

භූමි කම්පනයක්! එවන් අවස්ථාවලදී ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරය සම්බන්ධව ජනතාව හොඳාකාරව දැනුවත්ව ඇත.

ඔවුන් කලබලව තිවෙස් වලින් එලියට නොනොස් තිවෙස් තුලම රැඳී කඩා හැලෙන වස්තූන්ගෙන් ආරක්ෂාවීම සදහා ක්‍රියා කරයි.

මුහුදු පෘෂ්ඨයේ ඇතිවුණු කැළඹීම හේතුවෙන් විශාල රළු ගෙඩි හට ගනී. මෙවන් ප්‍රබල රළු සුනාමි තරංග ලෙස නම් කෙරේ. සුනාමි තරංග මුහුදේ ඉතා වේගයෙන් ගමන් කරයි.

භූකම්පනයෙන් වූ හානි පිරිසිදු කිරීමටත් කළු ගත නොකර දෙදරුම අවසන් වූ චෛත මුහුදු වේරල ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ජනතාව ඉක්මනින් මුහුදු සහ ගංගාවලට ඇතිත් පිහිටි ආරක්ෂිත කඳු පෙදෙස් කරා ගමන් කිරීම අරඹයි. භාගරයේ ඇතිවන ප්‍රබල භූ කම්පන හේතු කොට ගෙන සුනාමි තත්ත්වයක් ඇතිවිය හැකි බැව් ඔවුන් හොඳාකාරව දැනගෙන සිටී.

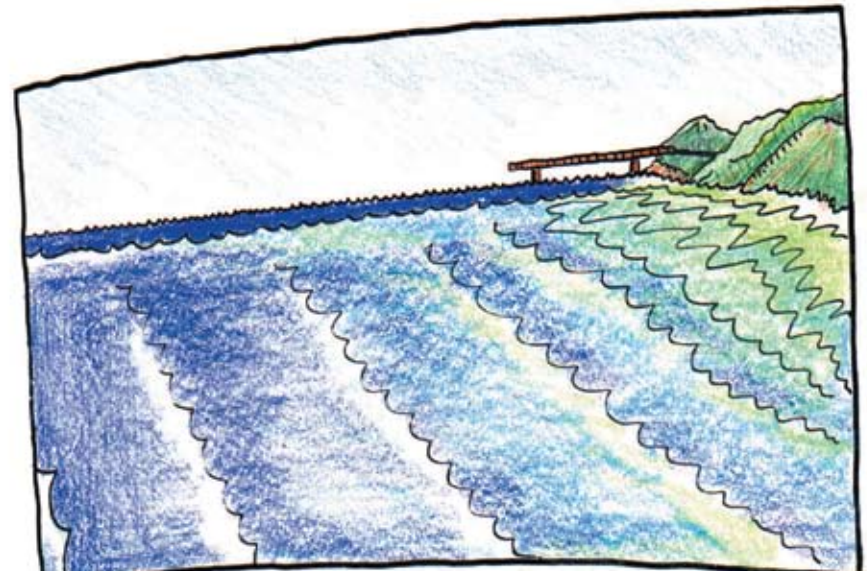

භූ කම්පනය සම්බන්ධව අධ්‍යයනයකින් පසු ඉක්මනින් ඉන්දුනීසියාවේ ජාතික සුනාමි අනතුරු ඇගවීමේ මධ්‍යස්ථානය සුනාමි අනතුරු ඇගවීමක් නිකුත් කරයි.

ආපදා කළමනාකරණ ආයතන, පොලීසිය සහ මාධ්‍ය සුනාමි තත්ත්වයක් ඇතිවිය හැකි බවට මහජනතාව වෙත අනතුරු ඇගවීම් ලබා දෙයි. වැඩි කාලයක් ඉතුරුව නොමැති බව දත් මහජනතාව ඉක්මනින් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා ගමන් කරයි.

සමහර මුහුදු ප්‍රදේශවල මුහුදු මට්ටම ක්‍රමයෙන් ඉහල යයි. අනෙක් ප්‍රදේශවල මුහුදු ආපසු ගමන් කරමින් වැළල තීරාවරනය වේ.

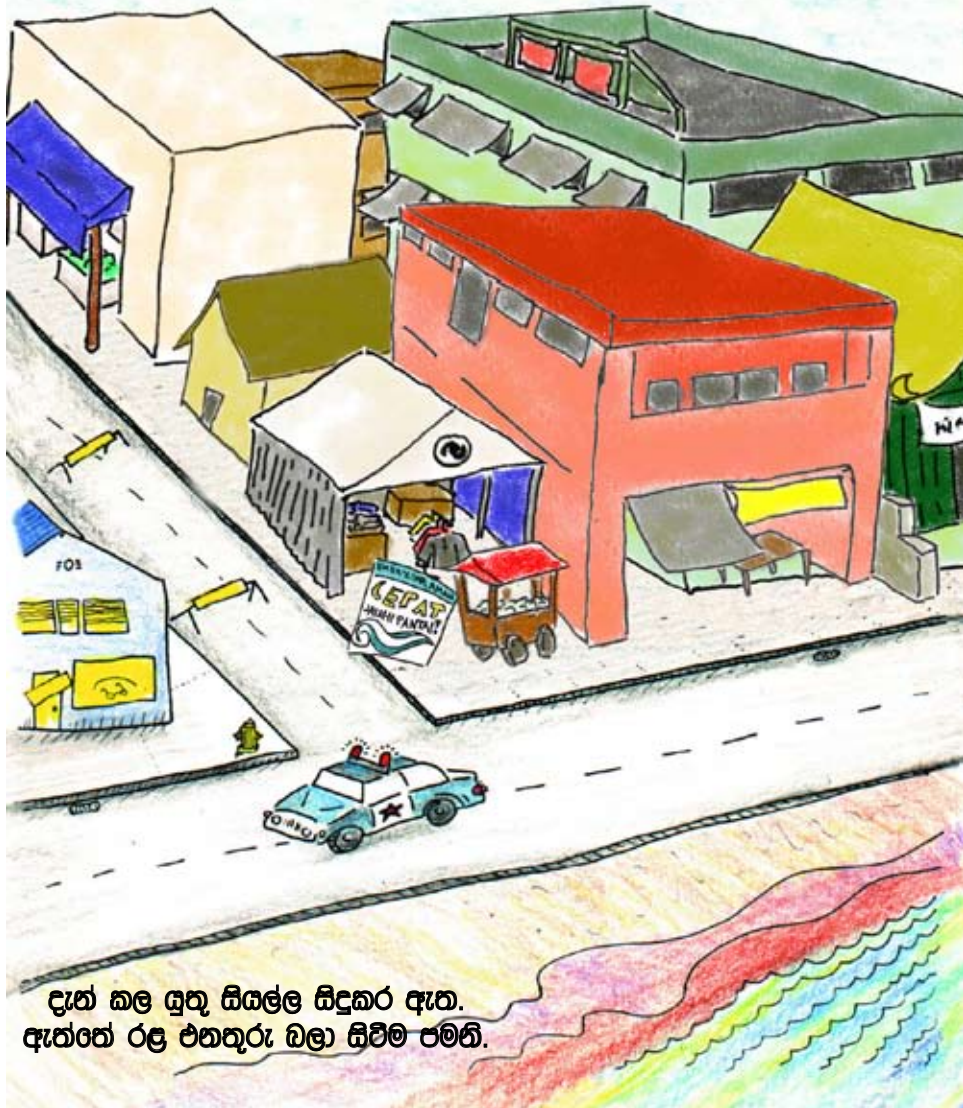
නොගැඹුරු මුහුදේ ජීවත් වන කුඩා මත්ස්‍යයින් විශලී වැළලේ දඟලමින් සිටිනු දක්නට ලැබේ.

ඉහල හෝ පහල යන මුහුදු ජල මට්ටම් සුනාමිය ලෙසද හඳුන්වා ඇති බවට හොඳ කාක්ෂිකකි.

මුල් සුනාමි රළු පැමිණෙනැයි බලාපොරොත්තු වන වේලාව දැන් ආසන්නයි. පොලිස් නිලධාරීන්, සිසිල් දෙනාම අනතුරුදායක ප්‍රදේශයෙන් ඉවත්ව ඇත්දැයි සොයා බැලීමට යුතුයුදාවේ.

සිසිල්දෙනාම ඉවත්ව ඇති බැව් පැහැදිලි කර ගන්නා ඔවුන් නැවත කිසිවෙකු එම ප්‍රදේශවලට ඇතුළුවීම වැළැක්වීමට මාර්ග බාධක සාදයි.

දැන් කල යුතු සියලුම සිදුකර ඇත. ඇත්තේ රළු එනතුරු බලා සිටීම පමණි.

භූමි කම්පනය ඇතිවී විනාඩි දහයක් ගතවන විට ඉන්ද්‍රනිසිඟාව සුනාමි රළු ප්‍රවාහයට ගොදුරු වීමට පටන් ගනී. මුල් සුනාමි රළු කිහිපය එතරම් විශාල නොවුවත් සිව් වන රළු අති විශාල ලෙස ගොඩබිමට කඩා වැටී. සැම විනාඩි 5-20 කාලයකට වරක් බැහිත් සුනාමි රළු වේරලට ලඟා වේ.

එම අති ප්‍රබල රළු ප්‍රවාහයට ගසුවන වේරලාසන්න නිවාස සහ ගොඩනැගිලි විනාශ වී ගියි.

රළු ප්‍රවාහය ගස් කොළන්, දුම්බර මාර්ග, යාන වාහන විනාශ කරමින් රට තුලට ගමන් කරයි. දුරකථන සහ විදුලිග විසන්ධිවේ.

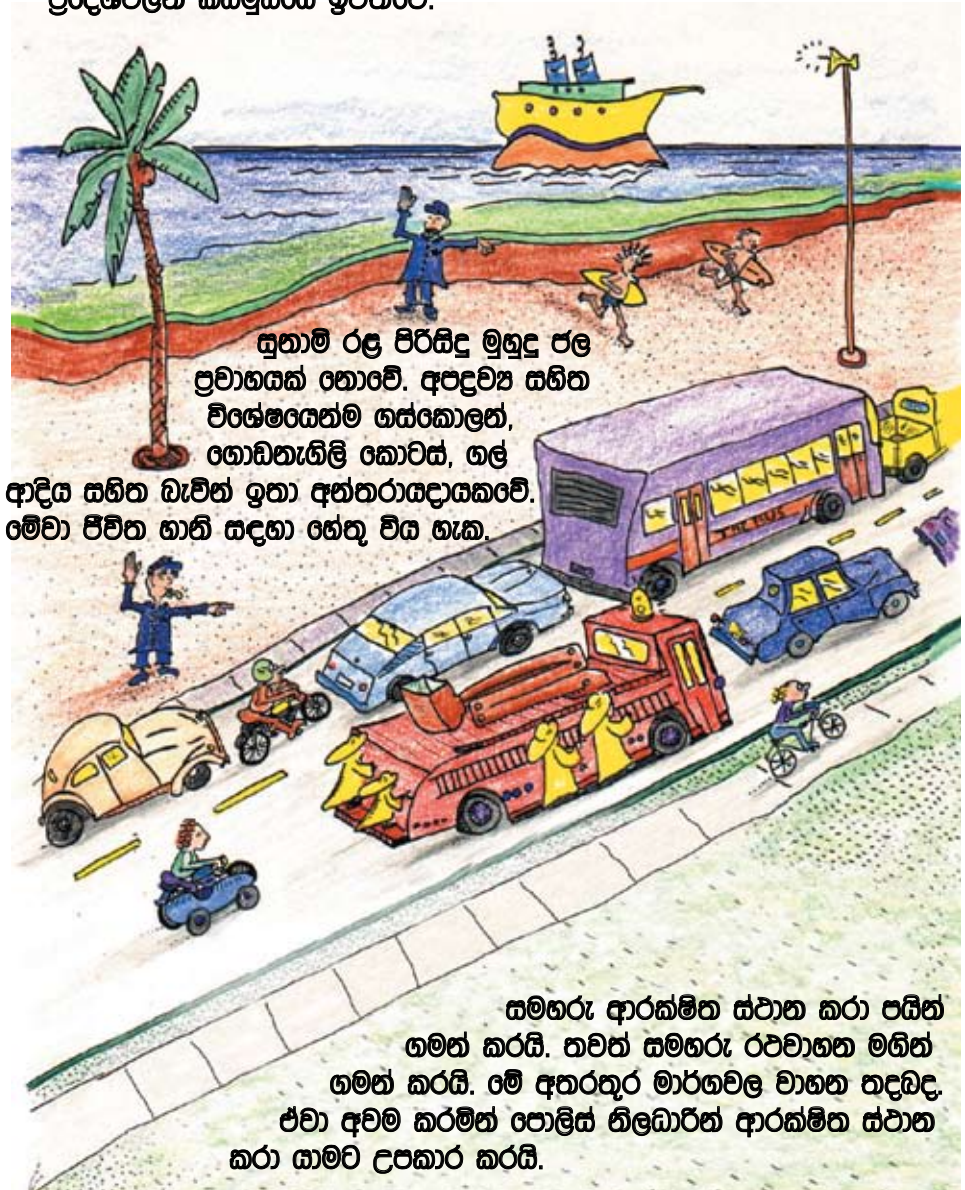
රට තුලට ගමන් කරන රළු ප්‍රවාහය හේතුවෙන් වේරලාසන්නයේ සිට කිලෝමීටරයක් පමණ දුක්වා වන ප්‍රදේශය විශාල වශයෙන් ජලයෙන් යටවේ.

සුනාමි රළ තව දුරටත් වේරළුව ලඟාවූවත් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් එහි ප්‍රබලත්වය මෙන්ම විශාලත්වය අඩුවී ගියි. සුනාමිය නිසා සිදුවී ඇති විනාශය අති මහත්. එහෙත් කිසිදු ජීවිත හානියක් සිදුවී නැත.

සියළු දෙනාම අනතුර පහව යාමත් සමගම ආරක්ෂිත ස්ථානවලින් නික්ම තම තමන්ගේ වාසස්ථාන කරා ගමන් අරඹයි. අනතුරු ඇඟවීම ලද විගස සියළු දෙනාම ආරක්ෂිත ස්ථානවලට එක් රොක්කු වැටීන් කිසිදු ජීවිත හානියක් ඇති නොවීය.

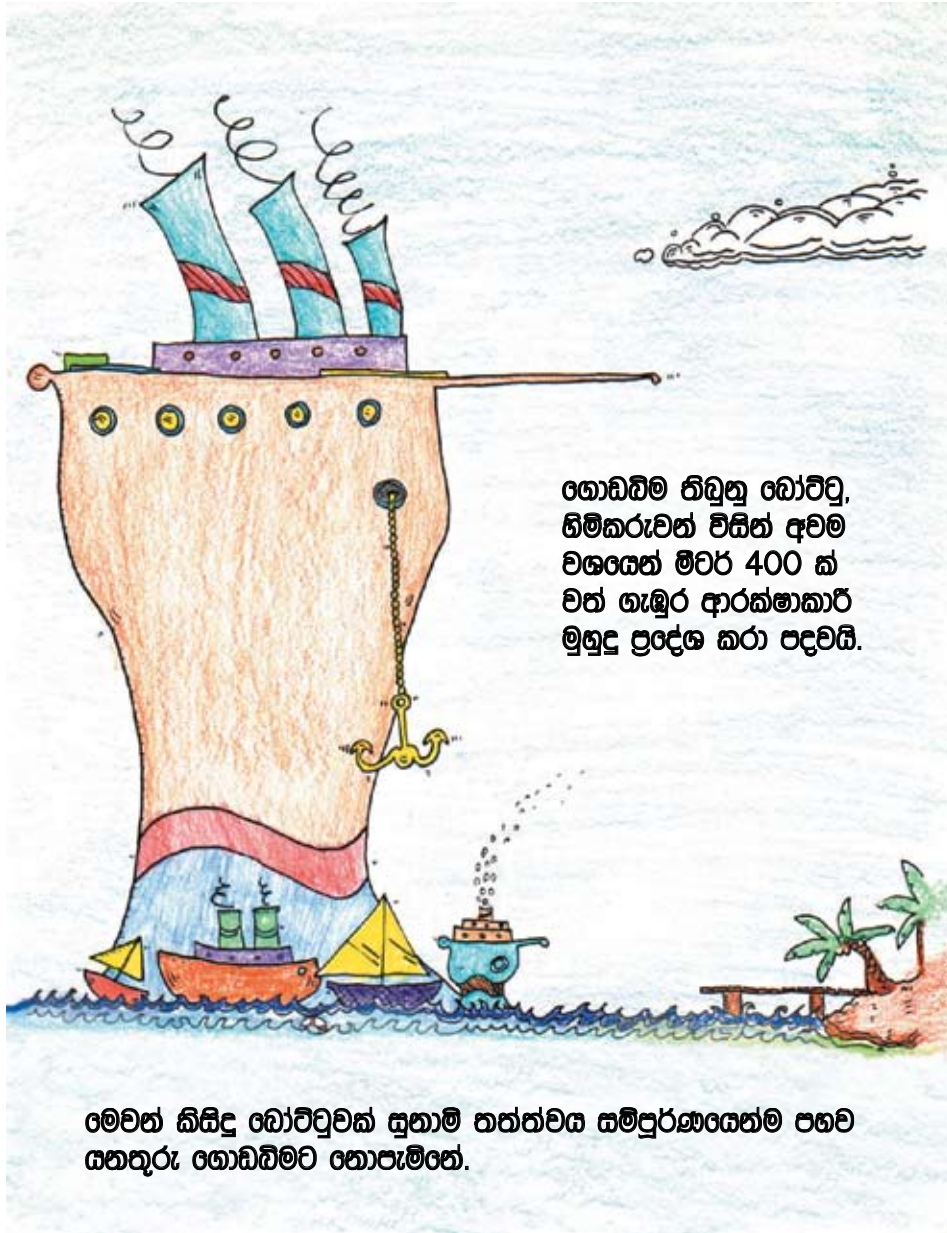
ප්‍රථම සුනාමි රළ පැය දෙකකින් පැමිණීමට නියමිතය. අනතුරු ඇඟවීමේ සයිරන් තලා හඬ ලග එන අනතුර ගැන දැනුම් දේ. ජනතාව ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවලින් කඩිමුඩියේ ඉවත්වේ.

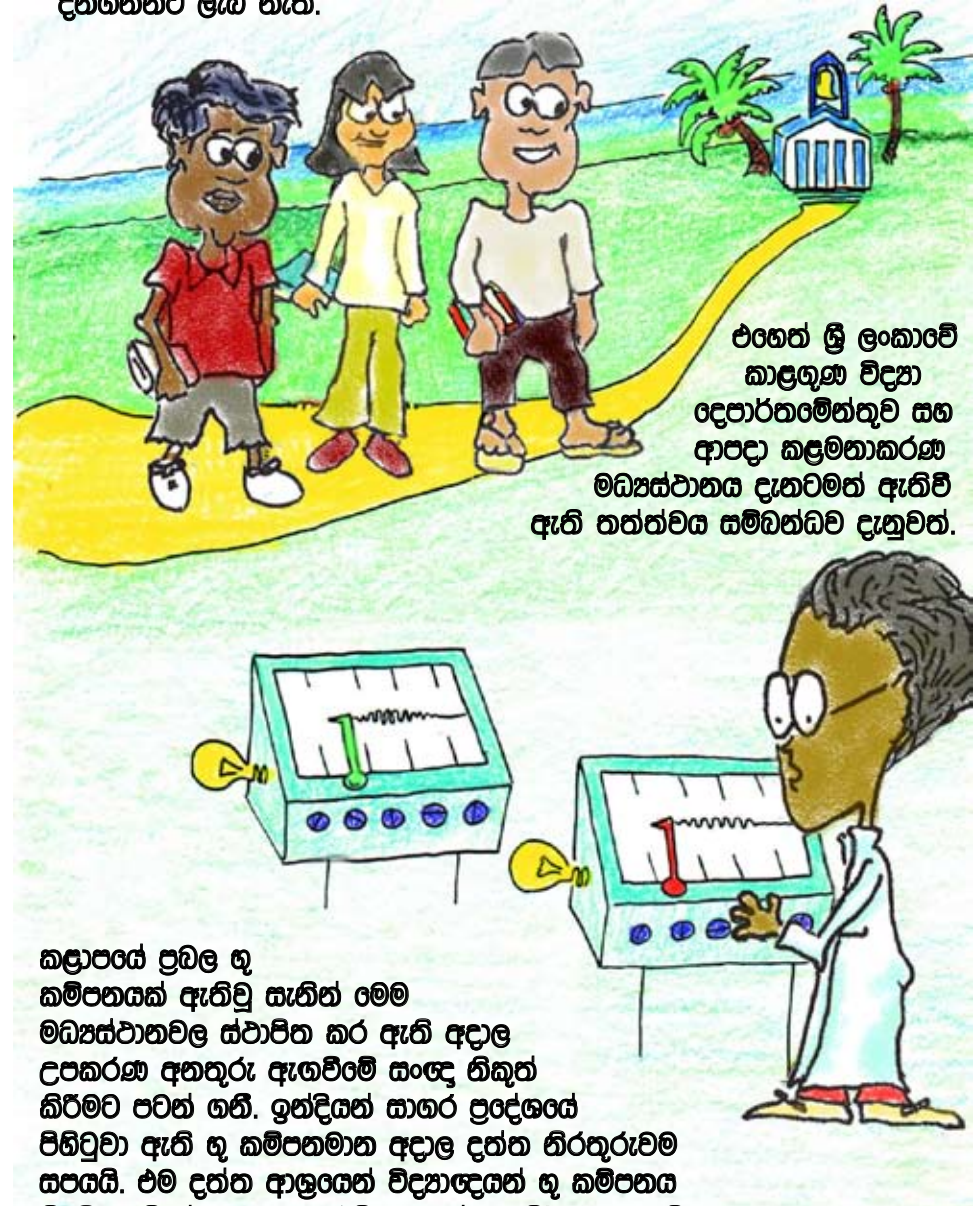
සුනාමි රළ පිරිසිදු මුහුදු ජල ප්‍රවාහයක් නොවේ. අපද්‍රව්‍ය සහිත විශේෂයෙන්ම ගස්කොළන්, ගොඩනැගිලි කොටස්, ගල් ආදිය සහිත වැටීන් ඉතා අත්තරාශ්‍යදායකවේ. මේවා ජීවිත හානි සදහා හේතු විය හැක.

සමහරු ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා පයින් ගමන් කරයි. තවත් සමහරු රථවාහන මගින් ගමන් කරයි. මේ අතරතුර මාර්ගවල වාහන තදබද, එවා අවම කරමින් පොලිස් නිලධාරීන් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා යාමට උපකාර කරයි.

සුනාමි අවස්ථාවකදී සීවර බෝට්ටු ගොඩබිම කරා නොපැමිණේ. බෝට්ටුව ගැඹුරු මුහුදේ තිබීම වඩාත් ආරක්ෂාකාරීවේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ දෛවිප්‍රියත් සහ දරුවන් උදේ ආහාරයෙන් පසු සුපුරුදු පරිදි එදිනෙදා කටයුතු සඳහා නිවෙස් වලින් පිටත්ව යයි. ඔවුන්ට තවමත් ඉන්දුනීසියාවට බලපෑ භූමි කම්පනය හෝ සුනාමිය සම්බන්ධව තොරතුරු දැනගන්නට ලැබී නැත.

කාළගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ පිහිටුවා ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය දවසේ පැය 24 පුරාම ක්‍රියාත්මකයි. දවසේ ඕනෑම අවස්ථාවක හුකම්පන සහ මුහුදු මට්ටමේ වෙනස්වීම් සම්බන්ධව ඔවුන් තීරණාත්මක සොයාගැනීම් සිටී.

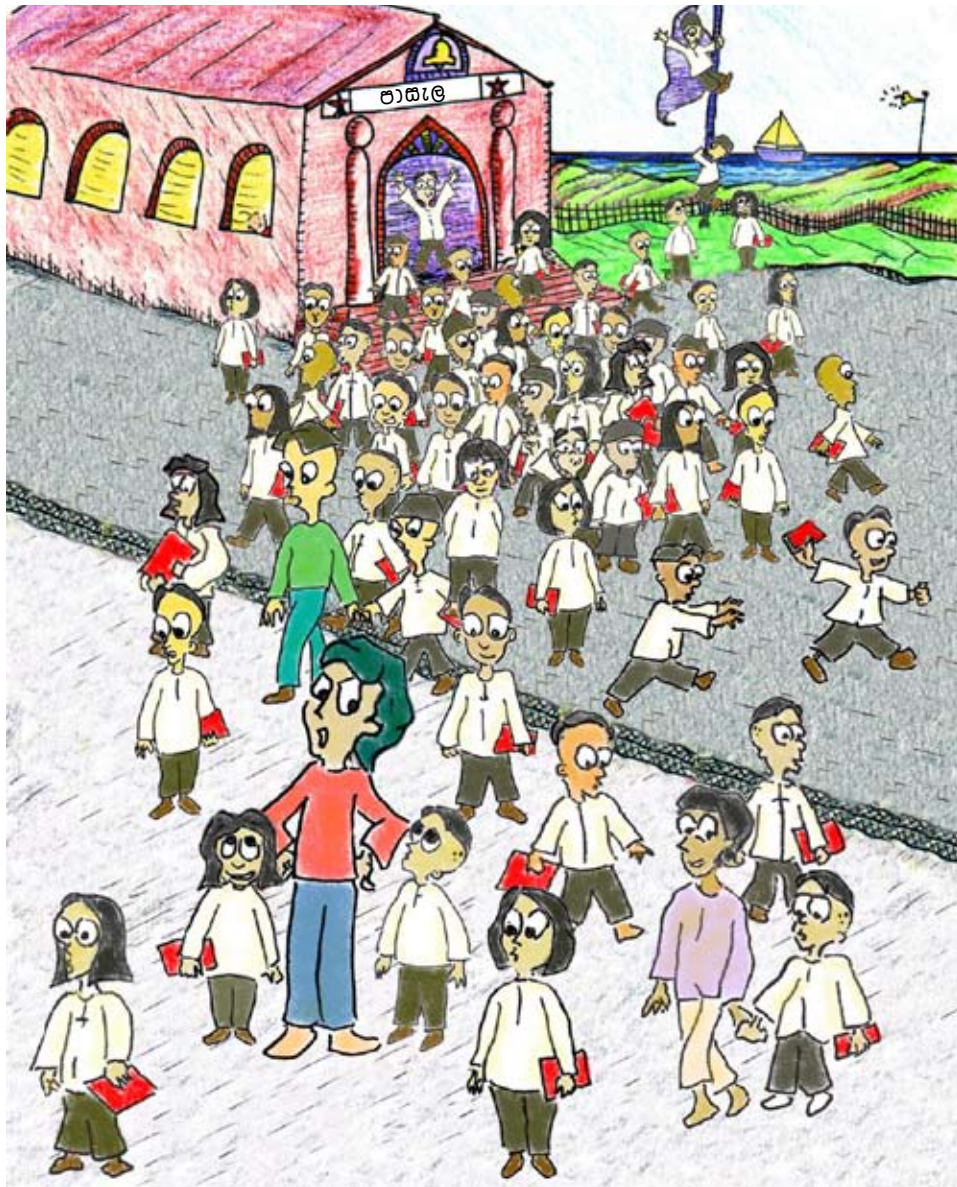
අනතුර හඳුනාගත් වහාම ජාතික සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය මහජනතාව වෙත සහ ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය වෙත ඒ පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම ආරම්භ කරයි.

ඉන්දුනීසියාව ආසන්නයේ ඇතිවුනු ප්‍රබල ගු කම්පනය සහ ඒ සමග ඇතිවී ඇති සුනාමි තත්ත්වය පිළිබඳව සියළු විස්තර සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය මහජනතාව වෙත ලබාදෙයි.

ජනතාව අනාරක්ෂිත ප්‍රදේශවලින් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා ගමන් කරයි. අනාරක්ෂිත කළාපයට පිටතින් පිහිටි පාසැල් මෙසේ පැමිණෙන ජනතාවට තවානැත් ලබාදෙයි.

හෝටල්, පුරාණ ස්ථාන වැනි ශක්තිමත් කොන්ක්‍රීට් වලින් නිම කොට ඇති සමහර තට්ටු ගොඩනැගිලි මෙවන් අවස්ථාවන්දී ආරක්ෂාව සඳහා සුදුසුවේ. එහෙත් එවන් ගොඩනැගිල්ලක තෙවන මහලට ඉහලින් මහලකට වී සිටීම වඩාත් සොහොනවේ.

අතතුරුදායක ප්‍රදේශයේ පිහිටි පාසැලවල දරු, දැරියන් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා ගුරුගෙවතුන් විසින් රැගෙන යයි. සුනාමි අතතුරු සම්පූර්ණයෙන් පහව ගොස් දෙමව්පියන් පැමිණෙන තුරු ගුරුවරුන් ඔවුනට ආරක්ෂාව සපයයි.

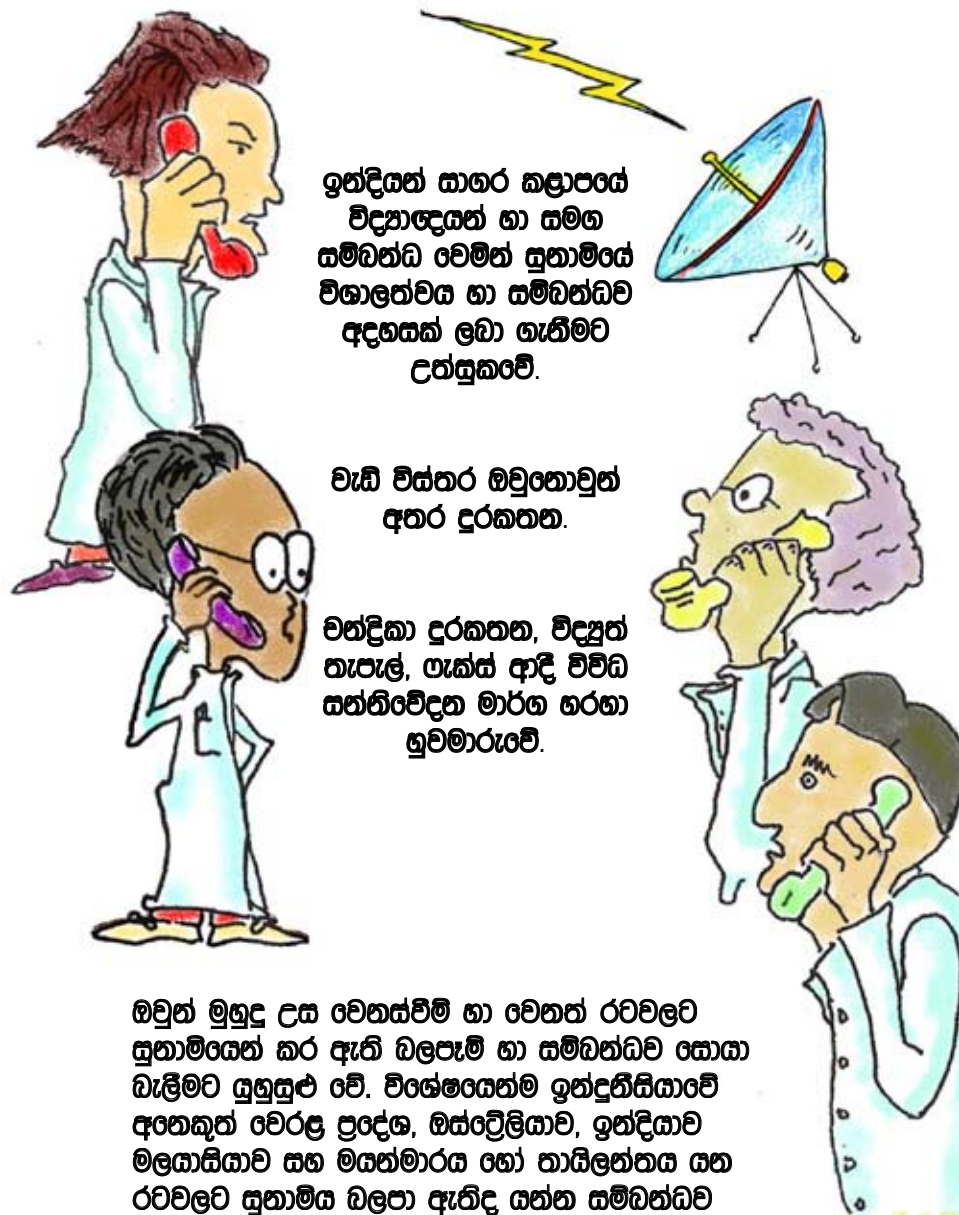
ජාතික සුනාමි අතතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය සුනාමි අතතුරු ඇඟවීම හිකුත් කළ වහාම ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය ව්‍යසනය අවමකරණය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කරයි.

දැන් සුනාමි අතතුරු ඇඟවීම ක්‍රියාත්මකයි.

සියළුම ගුවන් විදුලි සහ රූපවාහිනී නාලිකා හා අනෙකුත් ප්‍රචාරණ මාර්ගවලින් අතතුරු ඇඟවීමේ නිවේදනය හිකුත් කරන අතර ඉන් පසු ඒ පිළිබඳ අඛණ්ඩ තොරතුරු මහජනතාව වෙත ලබාදෙයි.

අනතුරු ඇඟවීම් කාල සීමාව තුළදී අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය,

ඉන්ද්‍රියන් කාගර කළාපයේ විද්‍යාඥයන් හා සමග සම්බන්ධ වෙමින් සුනාමියේ විශාලත්වය හා සම්බන්ධව අදහසක් ලබා ගැනීමට උත්සුකවේ.

වැඩි විස්තර ඔවුනොවුන් අතර දුරකතන.

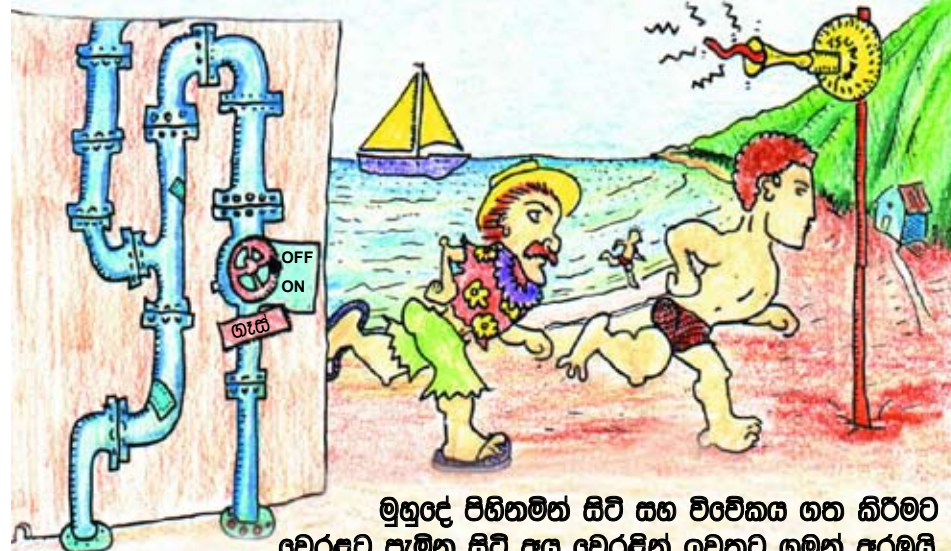
වන්දිකා දුරකතන, විද්‍යුත් තැපෑල, ගැස්ස් ආදී විවිධ සන්නිවේදන මාර්ග හරහා හුවමාරුවේ.

ඔවුන් මුහුදු උස වෙනස්වීම් හා වෙනත් රටවලට සුනාමියෙන් කර ඇති බලපෑම් හා සම්බන්ධව සොයා බැලීමට යුතුය. විශේෂයෙන්ම ඉන්දුනීසියාවේ අනෙකුත් වෙරළ ප්‍රදේශ, ඔස්ට්‍රේලියාව, ඉන්දියාව මලයාසියාව සහ මහත්මාරය හෝ තායිලන්තය යන රටවලට සුනාමිය බලපා ඇතිද යන්න සම්බන්ධව විශේෂ අවධානය යොමු කරයි.

වෙරළ තීරය සහ ඒ ආශ්‍රිත පහත් බිම් වලින් සුනාමි අවස්ථාවකදී මහජනතාව ඉවත් කළ යුතුය.

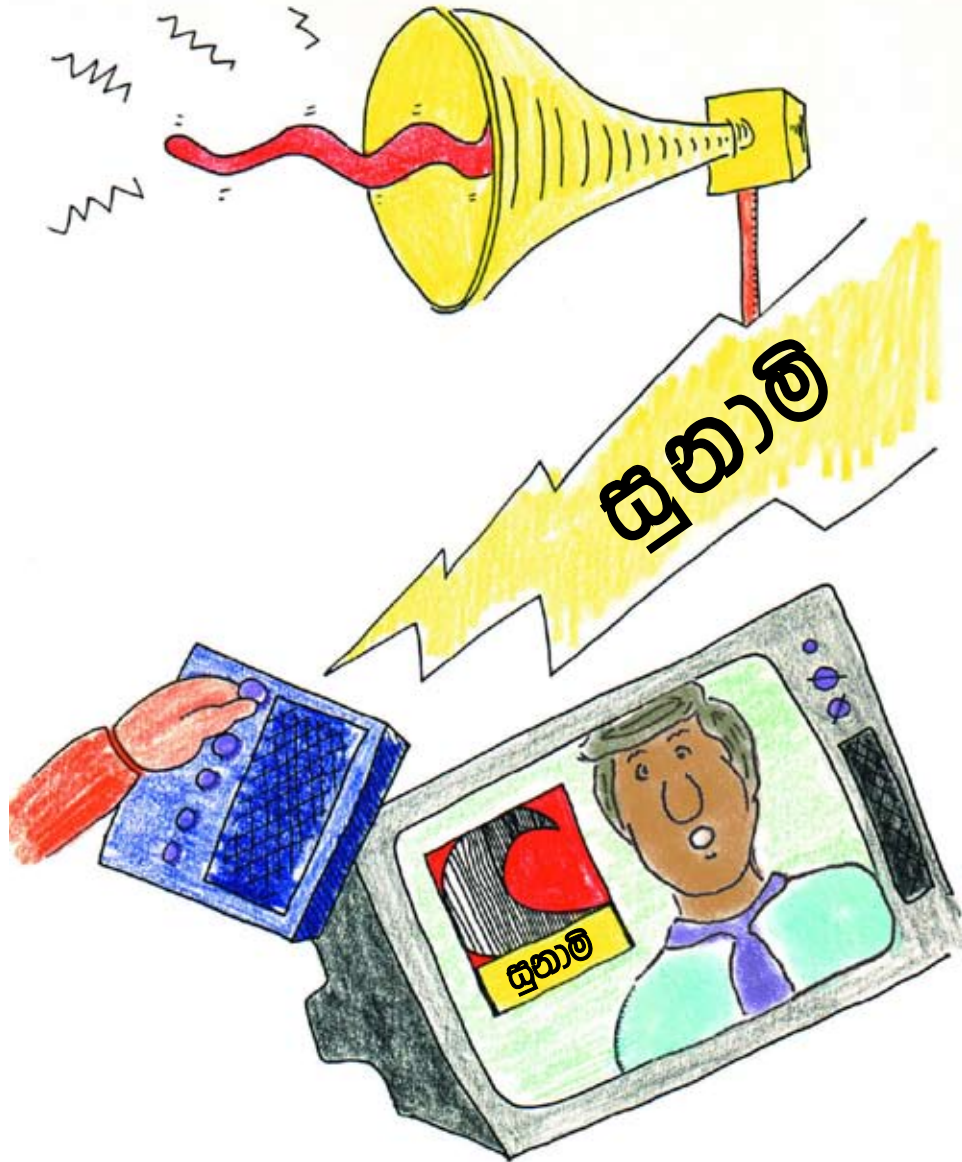

මෙම ප්‍රදේශ සුනාමියකදී අනතුරුදායක වන අතර මුහුදු ගොඩ ගැලීමේදී යට වීමටද ලක් වේ.

මුහුදේ පිහිනමින් සිටි සහ විවේකය ගත කිරීමට වෙරළට පැමිණ සිටි අය වෙරළින් ඉවතට ගමන් අරඹයි. වෙරළාසන්න පහත් බිම් ප්‍රදේශවල ජීවත් වුණු ජනතාව සිය නිවෙස් වලින් ඉවත් වෙයි. නිවෙස් වලින් ඉවත් වීමට පෙර ඔවුන් ජලය, විදුලිය සහ ගැස් සම්බන්ධතා අක්‍රීය කරයි. හෝටල් වල සිටි අමුත්තන් ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා ගෙන යාමට හෝටල් කාරයන් මණ්ඩල යුතුය. ඉවත් විය යුතු ප්‍රදේශ වල කාර්යාල සහ කඩ සාප්පු වලින් ජනතාව ඉවත්වේ.

ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය ජනතාව වෙත ප්‍රථම රජු පැමිණෙනැයි බලාපොරොත්තු වන වේලාව නිවේදනය කරයි.

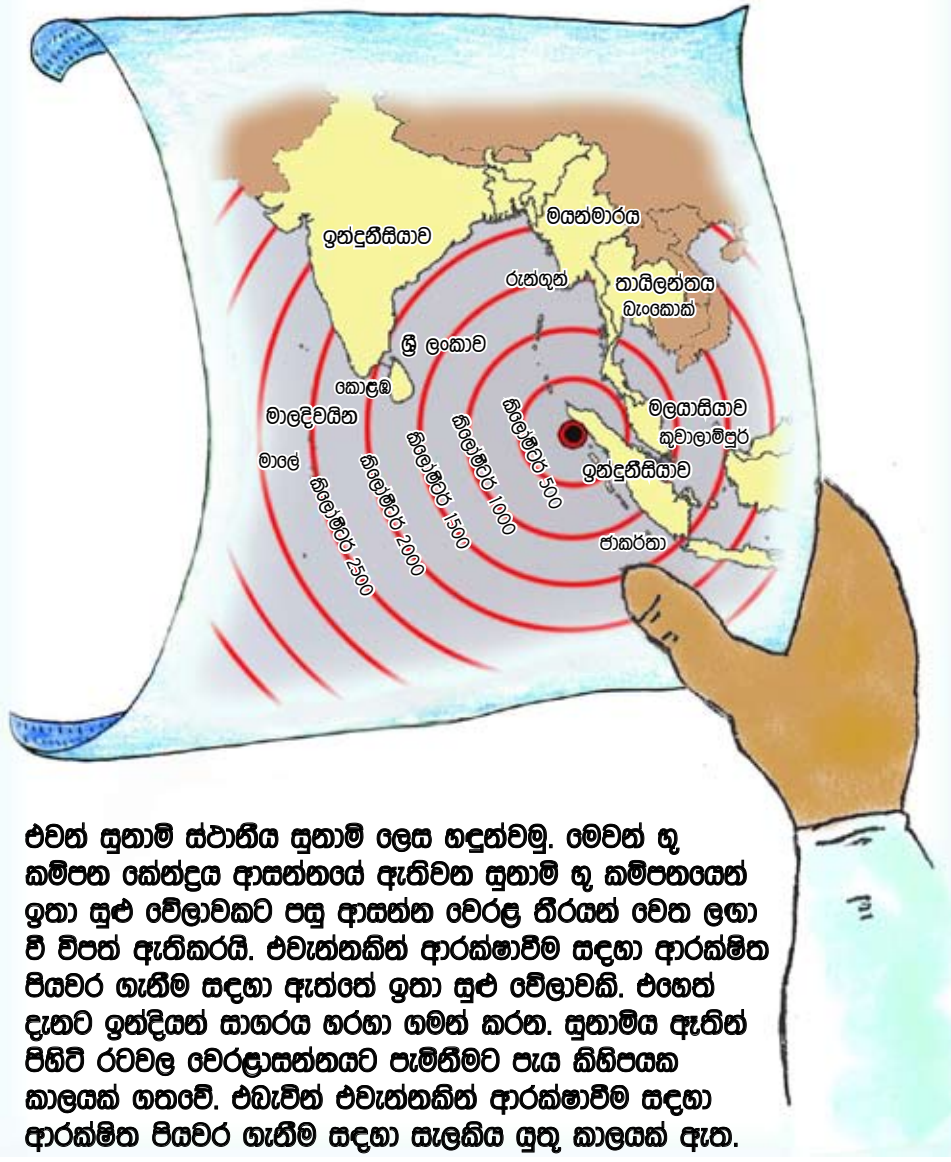
වෙරළාසන්නයේ ජීවත් වන ජනතාව ජන මාධ්‍ය හරහා සුනාමි අවස්ථාවකදී හැසිරිය යුතු ආකාරය සහ වැඩි විස්තර ලබා ගනී.

දැන් අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානය හා සතුව තොරතුරු රාශියකි. ඒ අනුව සුනාමිය සූ ලංකාව දිශාවට පැමිණෙමින් පවතින බැව් පැහැදිලිය.

දැන් මෙම විස්තරද සමග අනතුරු ඇඟවීම මහජනතාව වෙත ඉක්මනින් ලබාදිය යුතුයි.

ඉන්දුනීසියාවට දරුණු ව්‍යසනයක් ඇති කළ සුනාමිය වනාහි භූ කම්පනය ඇතිවූ විගසම එහිකෙත්දුග ආසන්නයේ ඇතිවන සුනාමියකි.

එවන් සුනාමි ස්ථානීය සුනාමි ලෙස හඳුන්වමු. මෙවන් භූ කම්පන කෙත්දුග ආසන්නයේ ඇතිවන සුනාමි භූ කම්පනයෙන් ඉතා සුළු වේලාවකට පසු ආසන්න වෙරළ තීරයන් වෙත ලගා වී විපත් ඇතිකරයි. එවැනිනකින් ආරක්ෂාවීම සඳහා ආරක්ෂිත පිහිටි ගැඹුම සඳහා ඇත්තේ ඉතා සුළු වේලාවකි. එහෙත් දැනට ඉන්දියන් සාගරය හරහා ගමන් කරන. සුනාමිය ඇතිත් පිහිටි රටවල වෙරළාසන්නයට පැමිණීමට පැය කිහිපයක කාලයක් ගතවේ. එබැවින් එවැනිනකින් ආරක්ෂාවීම සඳහා ආරක්ෂිත පිහිටි ගැඹුම සඳහා සැලකිය යුතු කාලයක් ඇත.

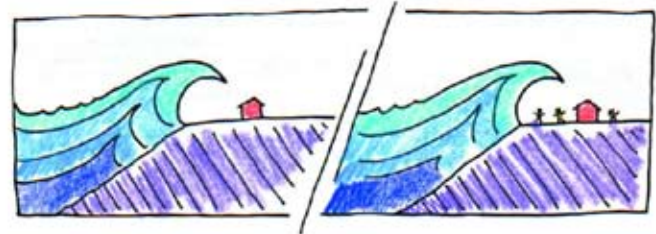
ජාතික සුනාමි අනතුරු ඇඟවීමේ මධ්‍යස්ථානයට ප්‍රථම සුනාමි රළු ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලගාවෙන වේලාව නිවැරදිව ගණනය කළ හැක.

රළු ලගා විය හැකි වේලාව සොයා ගත හැකි වුවද එම අවස්ථාවේදී රළෙහි උග්‍ර සහ හයානක කම්පනවලින් පුරෝකථනය කිරීම අපහසුය.

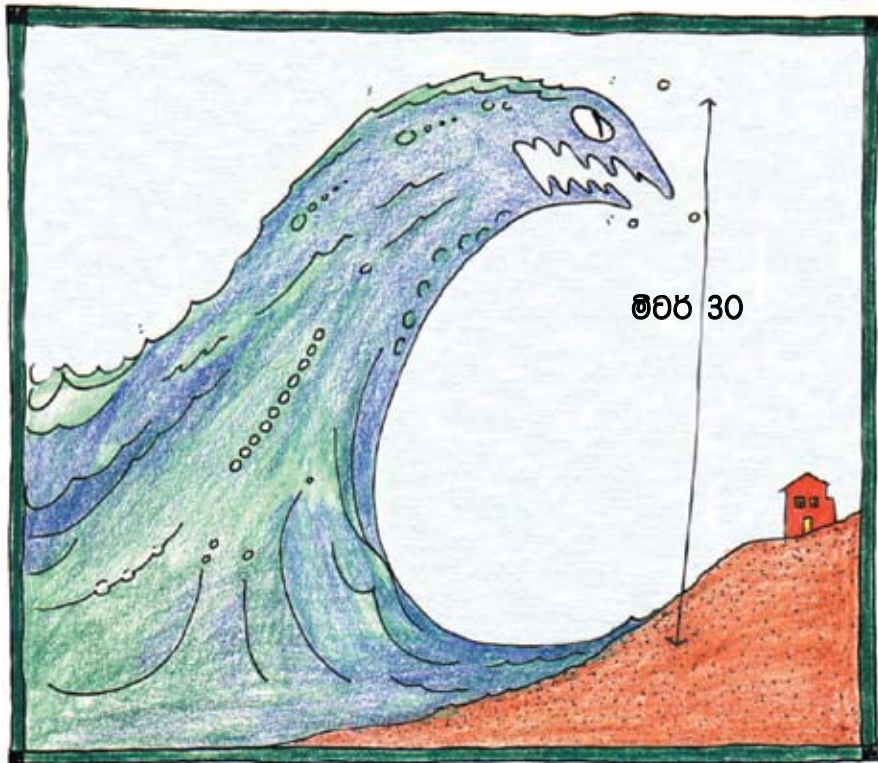

පැමිණෙන සුනාමි රළු කුඩා හෝ ඉතා විශාල විය හැක.

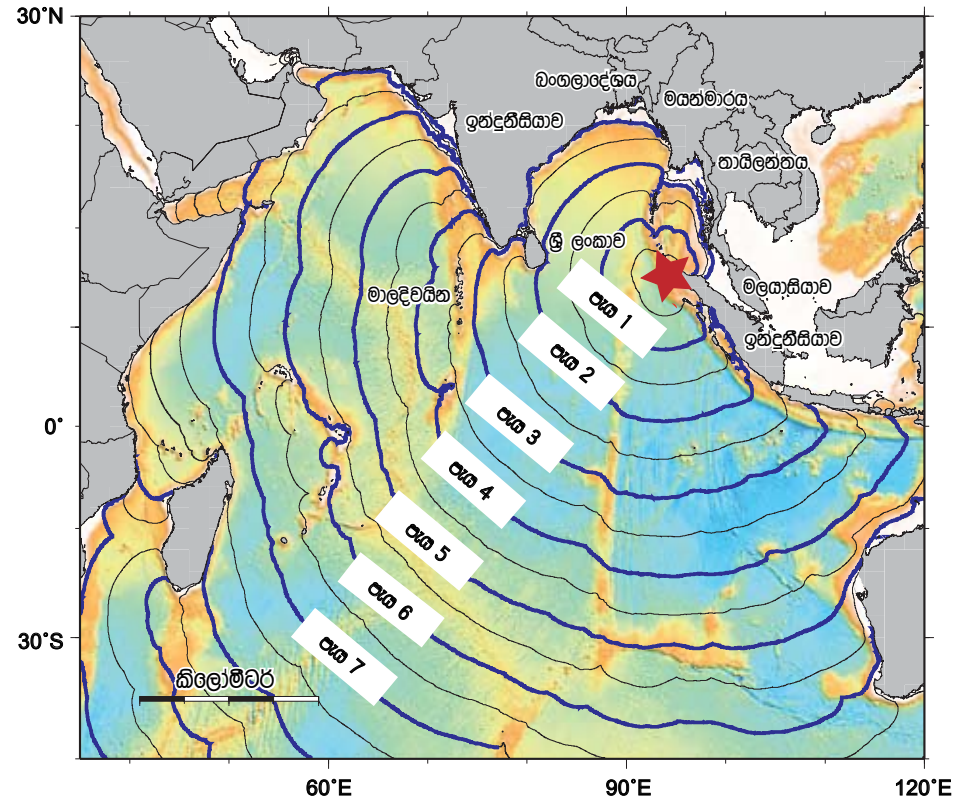

රළු ප්‍රවාහය කුඩා අනතුරු රහිත තත්වයේ විය හැකි අතර එසේම ඉතා දරුණු ජීවිත හිමි ගත හැකි තත්වයේද විය හැක. එබැවින් ඕනෑම ප්‍රමාණයක සුනාමියක් සඳහා සුදානම් විය යුතුය.

මෙවිට සුනාමිය යනු අනතුරුදායක වේ. ගැඹුරු මුහුදේ සෙ. මී. 30 ක පමණ උස්වූ රළු වෙරළ තීරය හරහා රව තුලට ඇතුළු වන විට මීටර 30 ක දුක්වා උසකට වර්ධනය වන අතර එය දුරුණු අතිශය හඟානක රළු ප්‍රවාහයකි.

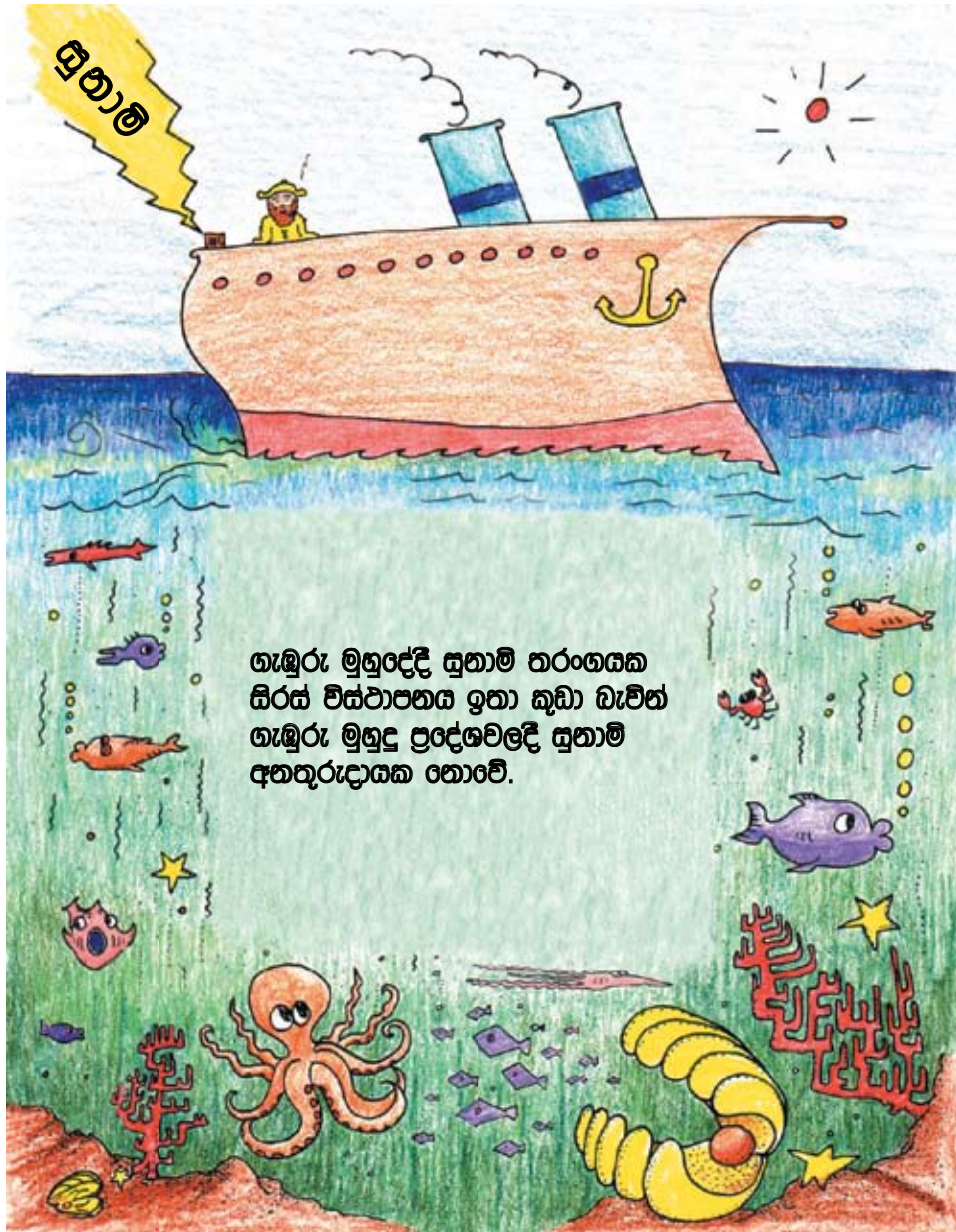

ඉන්දියන් සාගරය හරහා එම කළාපයේ රටවල් දෙසට දැනට ප්‍රචාරනය වෙමින් තිබෙන සුනාමිය යනු දිගු තරංග ආකෘතියක් සහිත තරංග විශාල ප්‍රමාණයකින් සමන්විතය. එබැවින් මෙවන් සුනාමියක රළු පැය කිහිපයක් පුරා කිසියම් වෙරළ තීරයකට බලපෑම් කළ හැක.

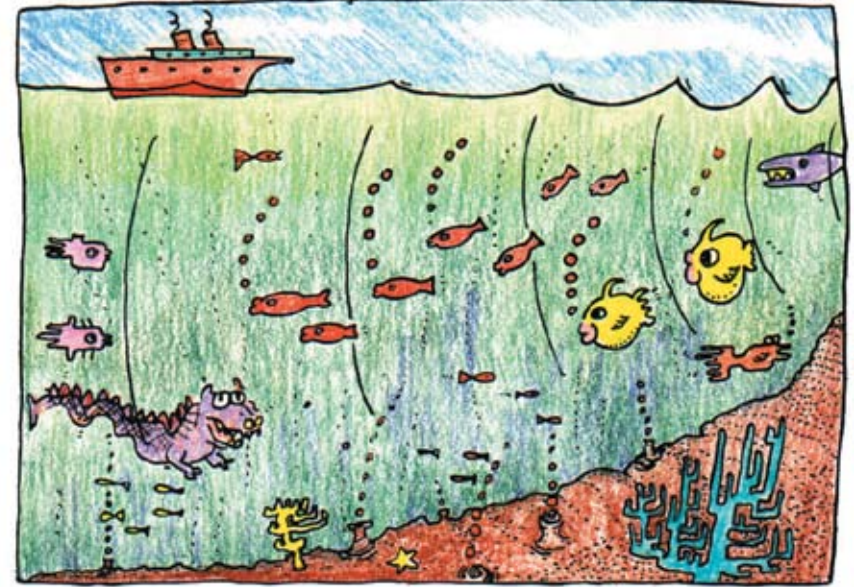

එක් එක් රැළි අතර පරතරය කිලෝමීටර 200ක දුක්වා විය හැක. සුනාමි රළු මුහුදේ ප්‍රචාරනය වීමේදී එහි වේගය අදාළ ස්ථානයේ මුහුදේ ගැඹුර මත රඳා පවතී. ඉතා ගැඹුරු මුහුදු ප්‍රදේශවලදී වේගය පැයට කිලෝ මීටර 800 ක් හෙවත් පෙට් ගුවන් යානයක වේගය දුක්වා ඉහළ යයි.

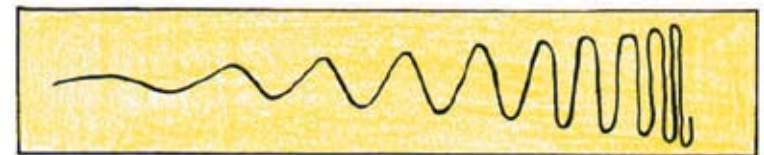
ගැඹුරු මුහුදේදී බෝට්ටු සහ නැව්වලට සුනාමි තරංග හඳුනාගත නොහැක. ගැඹුරු මුහුදේදී ධීවර බෝට්ටු හෝ නැව්වලට ගවේෂ සුනාමි තරංග ගමන් කරන නිසා එවා හඳුනාගත නොහැක.

එහෙත් සුනාමිය වෙරළ තීරයකට කිට්ටුව ඉතා අනතුරුදායක වේ. නොගැඹුරු මුහුදේදී රළු වේගය පහත යයි.

ගැඹුරු මීටර් 10 ක් වන නොගැඹුරු මුහුදේදී ගමන් කරන වේගය පැයට කිලෝ මීටර් 40 කි. මෙය සාමාන්‍ය වේගයෙන් ගමන් කරන වාහනයක වේගයට ආසන්න වේගයකි.

මුළු රළු වෙරළාසන්න නොගැඹුරු මුහුදට පැමිණී විට වේගය අඩු වේ. එහෙත් පිටිපසින් පැමිණෙන ඊළඟ රළු පැමිණෙන්නේ කිලෝමීටර් 200 ක් පිටිපසින් වැඩි වේගයකිනි. එබැවින් එකිනෙක රළු අතර පරතරය අඩු වී රළු එකිනෙක මත එකතු වීමට යත්න දැරේ. මෙ හේතුවෙන් රළු ප්‍රවාහයේ උස ඉක්මනින් වර්ධනය වේ.